College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 2 december 2025

Programma - Duurzaamheid

---

30 2025_B&W_00889 Informatienota windenergie in Steenwijkerland - informeren

Samenstelling:

Aanwezig:

Erik de Groot, burgemeester en voorzitter; Melvin Smit, wethouder; Trijn Jongman, wethouder; Marcel Scheringa, wethouder; Miriam Slomp-Dekkers, wethouder; D.P. Eikenaar, waarnemend gemeentesecretaris; Jelmer Trox, directiesecretaris

Samenvatting

Afgelopen 9 oktober heeft de provincie Overijssel bekendgemaakt dat zij in de toekomst medewerking wil verlenen aan een windturbine op Groot Verlaat van initiatiefnemer Steenergie. Alle andere aan haar voorgelegde initiatieven zijn afgewezen. Deze ontwikkeling is een goede aanleiding om terug en vooruit te blikken op het verloop van windenergie in onze gemeente, waarbij het college het voornemen bekendmaakt om de huidige doelstelling voor windenergie te behouden, maar de locaties voor windenergie te beperken.

Informatienota

Inleiding

Afgelopen 9 oktober heeft de provincie Overijssel bekendgemaakt dat zij in de toekomst medewerking wil verlenen aan een windturbine op Groot Verlaat van initiatiefnemer Steenergie. Alle andere aan haar voorgelegde initiatieven zijn afgewezen. Deze ontwikkeling is een goede aanleiding om terug en vooruit te blikken op het verloop van windenergie in onze gemeente.

Verleden

Advies raad en beleidskader provincie

In april 2023 heeft de raad geadviseerd om te onderzoeken waar in Steenwijkerland windenergie mogelijk is en daarbij uit te gaan van 100% lokaal eigendom. Dit is vervolgens ambtelijk onderzocht. Voor lokaal eigendom geldt dat dit wettelijk niet is af te dwingen, tenzij je als overheid zelf een grondpositie hebt. Daarnaast kan het worden bereikt als een initiatief door een lokale partij wordt geïnitieerd of overgenomen.

Voor locaties is het beleidskader van de provincie Overijssel van juli 2023 bepalend. De provincie ziet namelijk het liefst dat windenergie vooral wordt ontwikkeld in 4 aangewezen voorkeursgebieden in de provincie (buiten Steenwijkerland) en dat daarbuiten een clustereis en de windladder worden gehanteerd. Dat betekent dat buiten de voorkeursgebieden alleen opstellingen van ten minste 4 windturbines zijn toegestaan (de clustereis) die ten minste voor de helft staan in trede 1-3 van de windladder. Later zijn bedrijventerreinen uitgezonderd van de clustereis. Het defensieterrein bij de

Johannes Post Kazerne telt bijvoorbeeld als zo'n bedrijventerrein, net als Groot Verlaat. In de "Informatienota gebiedskenmerken en locatieanalyse windenergie" van 15 juli 2025 is meer te lezen over de achtergronden van het provinciale beleid.

Het provinciale beleidskader brengt mee dat maar een beperkt deel in onze gemeente beleidsmatig beschikbaar is voor windenergie. Dit was een gebied ten noordwesten van Oldemarkt, het grensgebied met Meppel – mits het initiatief vanuit Meppel zou komen, het defensieterrein en bedrijventerreinen.

Voorkeursrecht

Om een kans te creëren voor 100% lokaal eigendom is op twaalf percelen ten noordwesten van Oldemarkt een voorkeursrecht gevestigd door het college. Op de andere mogelijke locaties was een voorkeursrecht niet mogelijk (geen bevoegdheid in Meppel) of niet nodig (defensiegronden zijn van het Rijksvastgoedbedrijf). Na vestiging van het voorkeursrecht is geprobeerd om met de grondeigenaren tot een locatieovereenkomst te komen.

Programmeringsafspraken en andere raadsbeslissingen

De raad heeft vervolgens een aantal beslissingen genomen over windenergie. Er is besloten om de helft van het RES-bod met windenergie in te willen vullen, waarbij uit moet worden gegaan van het principe van 100% lokaal eigendom en het zoeken van samenwerking met plaatselijke energiecoöperaties. Daarbij is ook het voorlopig gevestigde voorkeursrecht van het college bevestigd en is met de provincie afgesproken dat er in de gemeente maximaal ruimte is voor 4 windturbines.

Ontwikkelingen andere locaties

Na verloop van tijd is vanuit defensie aangegeven dat zij geen windenergie zien zitten op hun (oefen)terrein. Op de grens met Meppel bleven wel mogelijkheden bestaan al leidde dit nooit tot een aanvraag in Meppel of Drenthe. Vanwege de mogelijkheden in het grensgebied is er samengewerkt met verschillende Drentse gemeenten (Westerveld, Meppel en De Wolden) en de provincie Drenthe. Dit om te verkennen welke plannen elke gemeente heeft met betrekking tot windenergie en, indien relevant, om tot goede afspraken te komen bij eventuele windinitiatieven of de grens van twee of meer gemeenten.

Proces met grondeigenaren en rol provincie

Met de grondeigenaren bij Oldemarkt zijn vanaf de vestiging van het voorkeursrecht vele gesprekken gevoerd. Zowel gezamenlijk als individueel. Er is een bezoek gebracht aan meerdere windturbines en gesproken met een pluimveehouder met een turbine op het erf. Er is uitleg geweest over geluid en slagschaduw en er is een concept-locatieovereenkomst voorgelegd en meermaals besproken. Dit heeft uiteindelijk allemaal niet geleid tot overeenstemming. Tijdens het proces is tijdelijk ruis ontstaan over de impact van de status van weidevogelgebied op de kansen voor windenergie in het gebied. Meer daarover en het proces met de grondeigenaren is te vinden in de "Informatienota over stand van zaken windenergie" van 4 september 2025.

<u>Heden</u>

De uitslag

De provincie heeft aangegeven alleen initiatieven te beoordelen als er intentie- of locatieovereenkomsten met grondeigenaren aan ten grondslag liggen. Deze overeenkomsten ontbreken bij de locatie ten noordwesten van Oldemarkt en daarom heeft de provincie alleen de andere 22 ingediende initiatieven beoordeeld. Bij de uitslag is gebleken dat 21 van de overgebleven initiatieven zijn afgewezen omdat ze niet voldoen aan het beleid. Ze bevinden zich of uitsluitend of voor het grootste gedeelte in trede 4 gebied van de windladder of de opstelling staat voor het overgrote deel in Meppel, terwijl toestemming van Meppel of Drenthe ontbreekt, of er is geen sprake van het vereiste cluster van 4 turbines.

Het enige initiatief dat wel voldoet aan het beleid is dat van een turbine op bedrijventerrein Groot Verlaat, ingediend door de energiecoöperatie Steenergie.

Betekenis uitslag voor initiatief Groot Verlaat

Met de uitslag is overigens alleen duidelijk geworden aan welk initiatief de provincie planologisch wil meewerken. Het initiatief op Groot Verlaat staat nog aan het begin. Initiatiefnemer Steenergie zal het nog verder moeten uitwerken en stappen moeten zetten in onderzoek, communicatie en participatie en financiering. Waar dat toe zal leiden is nog onbekend.

Drentse samenwerking

Uit de zoektocht in de Drentse samenwerking komt op korte termijn geen windproject op het grensgebied met Steenwijkerland. Meppel heeft de focus op bedrijventerrein Noord IV aan de oostkant van Meppel, De Wolden kijkt naar Ruinerwold Noord en is nog tot eind 2026 verwikkeld in een gebiedsproces. Westerveld kiest voorlopig niet voor windenergie. De samenwerking gaat daarom voorlopig voort op beleidsniveau, zodat bij voorkeur aan iedere kant van de grens van een eventueel windproject dezelfde uitgangspunten zullen gelden. De verwachting is dat dit binnenkort zal worden vastgelegd in een stappenplan voor windenergie in de regio Zuidwest Drenthe.

<u>Toekomst</u>

Betekenis uitslag voor windenergie in Steenwijkerland

Met name met de uitslag van de provincie is een nieuwe werkelijkheid ontstaan die vraagt om reflectie over de toekomst van windenergie in Steenwijkerland. Daarbij gelden een aantal uitgangspunten:

Algemeen

- Er is gekozen om de helft van onze lokale RES-doelstelling met windenergie in te vullen en met de provincie een maximum van 4 turbines in de gemeente af te spreken.
- Met twee à drie extra windturbines, naast die op Groot Verlaat, kan de gemeente voldoen aan haar RES-bod.
- De provinciale doelstelling is nog lang niet gehaald. De provincie heeft als doel om tegen 2030 zo'n 2 terawattuur (TWh) aan windenergie te plaatsen in de provincie; zo'n 90 windturbines. De afgelopen tijd konden ontwikkelaars hiervoor initiatieven voorleggen aan de provincie ter beoordeling. Naar verwachting leidt dat niet tot doelbereiking, maar tot 50-70 windturbines. Een nieuwe ronde om initiatieven in te dienen ligt daarom voor de hand.
- Op grond van de medewerking die het initiatief op Groot Verlaat is gegeven, kan er zonder wijzigingen geen initiatief van een cluster van 4 extra windturbines ontstaan. Anders zou het afgesproken maximum van 4 turbines worden overschreden. Dit wordt anders als dit initiatief uiteindelijk niet wordt ontwikkeld.

Bedrijventerreinen en grensgebied

- Op bedrijventerreinen geldt geen clustereis. Op bedrijventerreinen in Steenwijkerland is daarom nog windenergie mogelijk. Al wordt dit praktisch beperkt door de aanwezigheid van turbinegevoelige objecten (woonhuizen) op of in de buurt van een bedrijventerrein.
- Het defensieterrein geldt ook als bedrijventerrein. Op dit moment heeft het Rijksvastgoedbedrijf de vraag opnieuw aan defensie voorgelegd om in het kader van de verduurzaming van de Johannes Post Kazerne een of twee windturbines te overwegen, zodat defensie in de toekomst naar 0 op de meter kan of kan blijven draaien als zich een calamiteit voordoet op het stroomnet.
- Daarnaast is het mogelijk dat op het grensgebied met Meppel een initiatief wordt ontwikkeld waardoor het mogelijk is om met 1 of 2 turbines op Steenwijkerlandse grond aan te haken. Vanwege de windladder kan zo'n initiatief niet worden ontwikkeld vanuit Overijssel, maar

vanuit Drenthe/Meppel kan het wel. Uit de samenwerking met de Drentse gemeenten is gebleken dat de focus momenteel niet op het grensgebied ligt.

- Het bevoegd gezag voor één of twee windturbine(s) op een bedrijventerrein ligt vanaf 2026 in principe bij de gemeente, waardoor ook buiten eventueel door de provincie georganiseerde rondes initiatieven kunnen worden ingediend.

Locaties

- Bij ongewijzigd beleid staat bij een eventuele provinciale tweede ronde de hele gemeente weer open voor initiatieven. Ook al staan de provinciale beleidskaders windenergie op veel plekken niet toe.
- In de discussies over de locatie bij Oldemarkt is door meerdere partijen gewezen op het unieke karakter van het gebied tussen Weerribben en Rottige Meenthe. Ook de provincie heeft gewezen op het belang van het gebied als weidevogelgebied.
- Er ligt nog een voorkeursrecht op de gronden ten noordwesten van Oldemarkt, dit vervalt van rechtswege in april 2027.
- Zowel de raad als het college hebben bij het toepassen van het voorkeursrecht uitgesproken een "nee" van grondeigenaren te respecteren en niet over te gaan tot onteigening.

Voornemen

Op grond van bovenstaande uitgangspunten is het college voornemens om de locaties voor windenergie in onze gemeente in het kader van het huidige RES-bod te beperken tot de bedrijventerreinen Groot Verlaat en het defensieterrein en dit vast te leggen in vernieuwde programmeringsafspraken met de provincie. Ook kan dan het voorkeursrecht dan worden ingetrokken. Daartoe zullen binnenkort besluiten gevraagd worden aan de gemeenteraad.

Kanttekeningen

Het is niet zeker of de provincie een beperking van locaties voor windenergie accepteert, omdat zij nog een forse windopgave behoudt. Tegelijkertijd is bij de provincie ook duidelijk dat de mogelijkheden in Steenwijkerland beperkt zijn.

Daarnaast blijft de mogelijkheid bestaan dat er een initiatief vanuit Meppel of Drenthe wordt ontwikkeld. Als dat gebeurt zal er op dat moment een beslissing moeten worden genomen of het nuttig is om hier op aan te haken of niet. Vooralsnog lijkt dit niet aan de orde.

Kernboodschap
Met de selectie van één turbine op bedrijventerrein Groot Verlaat is een nieuwe werkelijkheid ontstaan die vraagt om te reflecteren op de toekomst van windenergie in Steenwijkerland. Op grond van alle geldende uitgangspunten - waaronder ons eigen RES-bod, de windladder, de clustereis en de beperkte ruimte in onze gemeente voor windenergie - is het college voornemens om focus aan te brengen in de beschikbare locaties voor windenergie in onze gemeente en zodoende te beperken tot de bedrijventerreinen Groot Verlaat en het defensieterrein en dit vast te leggen in vernieuwde programmeringsafspraken met de provincie. Ook kan dan het voorkeursrecht worden ingetrokken. Daartoe zullen binnenkort besluiten gevraagd worden aan de gemeenteraad.

Consequenties voor de gemeente
Op grond van de medewerking die het initiatief op Groot Verlaat is gegeven, kan er zonder wijzigingen geen initiatief van een cluster van 4 extra windturbines ontstaan. Anders zou het afgesproken maximum van 4 turbines worden overschreden. Dit wordt anders als dit initiatief uiteindelijk niet wordt ontwikkeld.

Communicatie
Deze informatienota zal actief worden gedeeld met de grondeigenaren in Oldemarkt. De plaatselijk belangen van Oldemarkt en Ossenzijl, de energiecoöperaties in Steenwijkerland, de gemeente Weststellingwerf en betrokkenen bij het initiatief in Oldemarkt.

Vervolg
De raad wordt voorgesteld te besluiten het voorkeursrecht op te heffen en de programmeringsaanspraken voor wat betreft de locaties voor windenergie in Steenwijkerland aan te passen.

Besluit

In te stemmen met de informatienota windenergie in Steenwijkerland.